

Posudek na diplomovou práci

Lucie Špínková: Děla v trochu jiné válce

Předložená diplomová práce se zabývá tématem umělého zasněžování v Krkonoších. Ze sociologického úhlu pohledu je analyzován spor mezi dvěma názorovými proudy, které jsou reprezentovány skupinou vlekařů na straně jedné, a skupinou ochranářů, tedy zaměstnanců Krkonošského národního parku, na straně druhé. Práce je uvedena přírodní, ekonomickou a sociální charakteristikou území KRNAPu. Poté se autorka věnuje tématu lyžování a umělého zasněžování. Teoretická část práce je věnována environmentální sociologii, konkrétně konceptu environmentálního konfliktu a vnímání přírody. Autorka vysvětluje pojmy environmentální realismus, idealismus a instrumentalismus, klíčovým konceptem je pro autorku koexistence mnoha druhů přírody, v závislosti na přístupu jednotlivých aktérů k ní. Jednotlivé přírody jsou historicky, geograficky a sociálně podmíněné. Podrobně se věnuje sociologické koncepci představené v knize Macnaghtena a Urryho *Contested Natures* z roku 1998.

Metodou práce je kvalitativní analýza založená na datech z polo-strukturovaných rozhovorů. Autorka jako cíl práce uvádí porozumění jednotlivým aktérům, a pokládá si dvě základní výzkumné otázky: *jak se od sebe liší vnímání přírody (kulturní modely sociopřírody) ve dvou zkoumaných skupinách a jak jejich odlišnost vstupuje do vyjednávání o reprodukci přírody v Krkonoších.*

Za hlavní přínos práce považuji výběr předmětu zkoumání, který je s ohledem na diskusi o klimatické změně velice aktuální a rezonuje napříč vědními disciplínami. Autorka velice zevrubně uvádí čtenáře do tématu ochrany životního prostředí v Krkonoších, lyžování (využívání sněhu jako obživy) a umělého zasněžování. Zde je třeba uvést, že deskriptivnímu úvodu je věnováno příliš prostoru na úkor části analytické. Rozumím záměru autorky uvést čtenáře do tématu, nicméně takto podrobné informace o lyžování či umělém zasněžování bych uvítala spíše v příloze, než v samotném textu práce.

Slabinou práce je bezpochyby formulační schopnost autorky, styl práce působí místy kostrbatě, školácky, někdy až hovorově, některé formulace jsou jen těžko srozumitelné. Pro názornost uvádím citace, které tuto moji domněnku ilustrují:

„Jeho zájmy zachování přírodních krás byly spíše z vědeckých důvodů.“ (Str. 18)

„Vztah člověka k životnímu prostředí je v dnešní době opravdu často probíraným tématem. V některých případech se používá slovní spojení „ekologická krize“, kterou mají za následek dopady evropských a severoamerických společností. Paradoxem je, že přírodní procesy jsou důležité pro samotný život lidí a lidé jsou právě ti, kteří si pod sebou tzv. kopou hrob.“ (Str. 24)

„V první části této kapitoly považuji za nutné rozebrat různé typy přírod, které popisují ve svém díle „Contested Natures“ autoři zabývající se environmentální sociální vědou Phil Macnaghten a John Urry, abych se na základě jejich získaných poznatků mohla odkazovat v empirické části.“ (Str. 35)

„Cílem mé práce je přispět doposud chybějící analýzu sporu mezi vlekaři a ochránci, kteří vyjednávají o využití technického zasněžování.“ (Str. 46)

„Skrz rozhovory jsem zjistila, že tato instituce není tak docela jednotná“ (Str. 48)

„Nelze brát socio-přírodu v Krkonoších jako totožnou se socio-přírodou v Alpách. Jiná bude také socio-příroda v Krkonoších a na Šumavě. Záleží na měřítku, které se na dané území použije. Já se snažím najít jemné nuance v krkonošském prostředí mezi dvěma komunitami.“ (Str. 58)

Sběr dat byl proveden formou polo-strukturovaných rozhovorů a polních poznámek. Na tomto místě je třeba ocenit podkapitolu Sebereflexe, ve které autorka vysvětluje svůj proměňující se postoj ke zkoumané problematice. Metoda výzkumu je svědomitě využita, avšak zbytečně podrobně popsána (některé pasáže by měly být uvedeny v poznámkách pod čarou). Nemyslím si rovněž, že je nutné zacházet v samotném textu diplomové práce do podrobností o jednotlivých schůzkách a samotných respondentech. Navíc by bylo možné podle těchto podrobností odkrýt jejich identitu. V příloze je pak uvedeno, že rozhovory byly vedeny „nenásilným způsobem“, což je tvrzení, které v tomto typu práce působí nemístně.

Výzkumný problém je v úrovni deskripce důkladně uchopen, občas se objeví vztažení k teoretickým východiskům. Z textu je patrné, že autorka se snažila o důkladnou analýzu sebraných dat, nicméně argumentace je místy vedená nejasně a text jednotlivých kapitol analýzy by měl být jasněji strukturován. Interpretace výsledků zůstává spíše v deskriptivní rovině a potenciál sebraných dat podle mého názoru nebyl zcela využit. Chybí popis a charakteristika obou socio-přírod. Z čeho tyto kulturní modely vycházejí, jakým způsobem mohou vstupovat do komunikace mezi skupinami? Pokud se autorka v úvodu domnívá, že zásadní pro pochopení zkoumaného konfliktu je pojetí socio-přírody, měl být rozhovor možná více zaměřen na vnímání krajiny a přírody, a užitečný by se pak jevil i doslovný přepis rozhovorů.

Na místo jasných odpovědí na výzkumné otázky autorka v závěru vyjadřuje „vlastní názor na problematiku“ a nabízí ne zcela vysvětlené východisko ze sledovaného sporu. Opět přistupuje k vyjádřením a formulacím, které působí v textu diplomové práce nepatříčně: „ Čemu však nerozumím, je vyjednávání, které mezi sebou tyto skupiny vedou. Ochránáři se snaží argumentovat ekologickými poznatky, vlekáři na ně odpovídají ekonomickými poznatky. Pokud se do těchto sporů nezapojí všechny tři escobarovy dimenze (ekologická, ekonomická, kulturní), pak si tyto skupiny nikdy ani z části neporozumí.“ (Str. 86)

Považuji předloženou práci za invenční a do značné míry systematicky a přehledně zpracovanou. Text obsahuje všechny potřebné formální náležitosti. Autorka se poctivě a zevrubně seznámila se zkoumanou problematikou, odpovědně přistoupila i ke sběru dat. Na druhé straně však spatřuji určité nedostatky v teoretickém uchopení problému, chybí obecnější zarámování do environmentální sociologie. Sociologická analýza nevytěžila dostatečně získaná data a neodpověděla jasně na výzkumné otázky. Za ne zcela dostatečnou také považuji jazykovou a stylistickou úroveň textu diplomové práce. Navrhuji proto bakalářskou práci k obhajobě s hodnocením velmi dobře (10 bodů).

Otázky k diskusi:

Výzkumné otázky práce zněly: jak se od sebe liší vnímání přírody (kulturní modely sociopřírody) ve dvou zkoumaných skupinách a jak jejich odlišnost vstupuje do vyjednávání o reprodukci přírody v Krkonoších. Může autorka zevrubněji popsat dva proti sobě stojící **modely sociopřírody** vlekářů a ochránářů?

V závěru autorka uvádí, že je do vyjednávání zahrnout všechny Escobarovy dimenze. Jak přesně by tento proces tedy měl vypadat a jak se vztahuje ke sporům mezi skupinami v KRNaPu autorkou zmíněná Escobarova myšlenka **rovnosti**?

Práce trpí nevyjasněností některých pojmů, autorka například zdůrazňuje pojem **re-produkce** přírody, může tento pojem blíže vysvětlit?

V popisu metod uvádí autorka, že využívá **kritickou analýzu**. Myslí tím snad kritickou diskursivní analýzu? Ta podle mého názoru použita nebyla.

Mají opravdu samotní turisté **konflikt** s ochranáři, jak autorka píše v kapitole Environmentální konflikt? (Str.42) Není to poněkud zjednodušující tvrzení?